

Кајоко Јамасаки

ПТИЦАМА

ЖАЛОСНА ВРБА

*There's rosemary,
that's for remembrance;
Hamlet*

Попут кости шеве чије је небо спаљено
грана жалосне врбе ломи се крхко међу мојим прстима.
Самуел је исплео венац од сувих грана.
„Офелијо, да ли си у реци видела

моју сестру?

Онога дана, човек у црном ухватио је
њу и маму, одвео је зеленим аутобусом
затворио у тамну собу у шуми тога краткога лета,

па је затим бацио у зимску реку скупа
са сељанима што се нису помирили са смрћу – моја сестра
имала је само седам година. На дан одласка
своје личне ствари

ставила је у малу црну путничку торбу,
на глави јој шешир од сламе,
а носила је црвене ципелице.
Хаљина беше бела, а на груди

ставили јој лимену звезду ...
На каменом степеништу наш пас звани Динго
тужно је завијао.
Офелијо, да ли си у реци

видела моју сестру,
сада када је време за венце и шеве,
када се жалосна врба клања ка води – када сви
почивају без речи ...”

ПОВРАТАК САМУЕЛА

KING: Give me some light: away!

ALL: Lihts, lights, lights!

Hamlet

Перје је жуто: то беше разлог.
Црни људи из фабрике лутака хтели су за кавез
да вежу наша имена, да их униште.
А суседи су почели да се гаде

када чују наша имена.
Рат се завршио и однео све моје:
тату, власника текстилне радње, и маму,
два брата и две сестре, два стрица

и четири тетке, пет сестара од тетке – њих седамнаесторо.
Кад се вратих из јасенове шуме после карневала
град беше цврчкава љуска.
Кавез, што је служио као тамница у пролеће пре четири године,

оне јесени су порушили. Нема сенки птица:
Давид и ја, нас двојица, једини смо остали.
Суседи су враћени из фабрике:
фабрика више не ради.

Побледели су на мој неочекивани повратак,
ставили тешке катанце на врата,
затворили прозорске капке,
повукли се у куће,

као онога дана када почео је рат.
„Како је могуће да се он вратио!
Ни дух, ни авет, ни сен,
ни привиђење – тај је кога нису успели да убију,

тај који је остао живи сведок, непромењен.”
Празном улицом ходам.
Суседи су се претворили у шкољке.
Једна једина врага беху отворена:

посадим се на хоклицу
у трпезарији. Одрасли и деца
попут воштаних лутака у подруму, без топлине
скупчили су се у ћутању

око јасеновог стола.
„Не желим освету,
ал' хоћу да живите
до смрти, да носите ову срамоту

на својим плећима и живите.”
Једва сам само то изрекао.
Одахнули су
када су видели да им не узимам ни длаку с главе;

приставили ми кафу.
Устадох.
Ја не пијем.
Као глумац с грозницом што је добро одглумио

монодраму у драми, одлазим кроз врата
на улици где нема птица селица.
По завршетку рата фабрику су затворили:
име директора,

списак клијената, списак радника, оних стално запослених
и оних на одређено време као и чланова њихових породица,
заједно са књигама и лецима и свим документима
запечатали су воском и ставили у гвозден сандук,

сакрили у хладном подруму.
Године 1948. Давид је ставио чист формулар
у малу торбу и –
отишао у обећану земљу.

Сам,
у пустињу где нико га не чека.
Морам да позовем птице да се врате у град
да пренесем паперје што једва да је остало
на дну срушеног кавеза, па и наша имена.
(Угледни страни листови јављају:
фабрика лутака ускоро ће поново почети са радом
уз страну финансијску помоћ.)

ПИСМО ИЗ РАЈА

To tell my story.
Hamlet

За путовање у рај
торба беше превише велика и тешка.
И штап, и хаљина, и новчаник, били су сувишни.
Зато смо мама, Сара и ја

торбу оставиле на летњем травњаку.
Слику на којој смо нас петоро:
наша браћа Ерих, Давид и
ти Самуеле, на Сара и ја,

поређани по висини пред татином радњом,
наћи ћеш у црном новчанику.
Ту сам сакрила и лимену звезду.
Желела бих, драги Самуеле,

да ти она стигне несагорела.
Мама и Сара топло поздрављају
тебе и браћу. Нека вас не гурну
у пећ као нас, јер је умрети овде

болно, паклено вруће и мучно.
Тражила сам за крај чашу воде
али ми пису дали.
Човек који је наредио да нас спале

има кћи јединицу, моју вршњакињу.
За њен девети рођендан
купио јој је хаљину од свиле боје неба.
Човек, као нежан тата,

неће својој кћери причати
о нама како смо гореле.
Молим те, преживи!
Када у наш завичајни град

дођу путници, испричај им
да смо претворене у дим и пепео.
Пронађи ми пса Динга
и дај му, молим те, кости.

Човек неће, кад се заврши рат,
ником казати тајну шуме,
све док поново не дође време
да се људи спаљују. Зато преживи

и испричај им. Да издржимо још мало.
Птице кроз вечерњу румен
на крилима ће однети наше душе,
тако нам је говорила тета Клара,

у земљу облака.
Одјутрос ми се десило много тога
па сам мртва уморна, зато толико
за данас. Чувај се, Самуеле, и

збогом. Љуби вас све, Ана.

КАЈОКО ЈАМАСАКИ (Кајоко Јамасаки-Вукелић), песник и преводилац, рођена је 1956. године у граду Каназава (Јапан). Дипломирала је 1979. године на Филозофском факултету Хокајдо универзитета. У Југославији живи од 1979. године. Магистрирала је 1986. године на Филолошком факултету у Београду, где сада ради као асистент за јапански језик и књижевност. Објавила је књиге: *Четири годишња доба – савремена јапанска хаику поезија* (Београд, 1994), *Расјад Југославије* (Токио, 1993), *Моје село јо-сџило је ратниште* (Токио, 1995), као и преводи *Раних јада* (Токио, 1995) и *Енциклопедије мртвих* Данила Киша (Токио, 1996). Добитник је награде за иностране преводиоце за 1995/96. годину Српског ПЕН центра. Угледна издавачка кућа Шоси Јамада из Токија издала је прву збирку њених песама *Tori no tate ni (Птицима)*.

Превели са јапанског КАЈОКО ЈАМАСАКИ
и СРБА МИТРОВИЋ